

ग्राम पंचायतीच्या रस्त्यांवर सौर
पथ दिवे बसविणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्र. सौऊदि-२०१०/प्र.क्र.१४/पंरा-९
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२,
दिनांक : २७ ऑक्टोबर, २०१०.

वाचा :- ग्राम विकास विभाग शासन निर्णय क्रमांक - व्हीपीएम-२६१०/प्र.क्र.१/पंरा-४,
दिनांक १८ ऑगस्ट, २०१० .

प्रस्तावना :- राज्यातील विजेची मागणी व पुरवठा यामध्ये तफावत पाहता अपारंपरिक ऊर्जेचाही वापर करणे योग्य होणार असून, राज्यातील ग्रामीण भागात सध्याचा विजेचा पुरवठा लक्षात घेता, ग्रामीण भागाला पर्यावरण संतुलन प्रणित मूलभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने आणि भारनियमन टाळून विनाव्यत्यय अपारंपारीक स्रोतातून निर्मित वीजेचा पुरवठा व्हावा यासाठी ग्रामीण भागातील रस्त्यांवर सौर पथ दिवे खांब (Solar street light) (SSL) बसविण्याचा प्रस्ताव शासनस्तरावर विचाराधीन होता.

राज्य शासन अपारंपरिक ऊर्जा विभागाच्या अंतर्गत महाराष्ट्र ऊर्जा विकास प्राधिकरणामार्फत (MEDA) अपारंपरिक ऊर्जेचे वेगवेगळे कार्यक्रम राबवित असते. तसेच केंद्र शासन त्यांच्या अपारंपरिक ऊर्जा विभागामार्फत सौर ऊर्जेसाठी कार्यक्रम हाती घेत असून, केंद्र शासन सौर ऊर्जेवरील दिवे (Solar Photovoltaic (SPV) Programme) या योजनेअंतर्गत केंद्रीय सहाय्यभूत अनुदान देत असते. राज्याची विजेची गरज पाहता, अपारंपरिक ऊर्जेवर भर देण्यात येऊन विजेचा प्रश्न सोडविणे व त्याकरिता प्राथम्याने ग्रामीण भागात या गोष्टींचा अवलंब करणे योग्य राहिल. तसेच यामुळे राज्याचा पारंपरिक ऊर्जेवरील होणारा खर्च व अनुषंगिक नैसर्गिक स्रोतांचा -हास हळूहळू कमी होऊ शकेल. त्यानुसार राज्यात ग्रामपंचायतीतील रस्त्यांवर सौर पथ दिवे (SSL) उभारण्याचा प्रस्ताव शासनस्तरावर विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :- त्यानुसार आता शासन राज्यातील ग्राम पंचायतींमध्ये रस्त्यांवर सौर दिवे उभारण्याचा निर्णय प्रस्तावनेत नमूद केलेल्या परिस्थितीत शासनाने घेतला आहे. आदिवासी क्षेत्रातील गावे, पाडे, वाड्या अशा ठिकाणी सौर दिव्यांची विशेष आवश्यकता विचारात घेवून अशा भागातील ग्राम पंचायतींना प्राधान्य राहिल.

२. एका सौर पथ दिव्यासाठी केंद्राकडून रु. ९,६००/- इतके अनुदान मिळते. त्याशिवाय राज्य निधीतून प्रति सौर दिवा रु.९,६०० /- अनुदान देण्यात येईल. उर्वरीत निधी ग्रामपंचायतींनी त्यांना मिळणा-या १३ व्या वित्त आयोगाच्या तरतूदीतून, बी.आर.जी.एफ. च्या निधीतून किंवा त्यांना उपलब्ध इतर स्वनिधीतून भागवावयाचा आहे.

३. सदर योजनेची अंमलबजावणी खालील प्रमाणे राहिल :-

अ) शासन स्तरावर प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी सौर पथ दिवे बसविण्याबाबतचे जिल्हा निहाय उद्दीष्ट ठरविण्यात येईल.

ब) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद हे शासन निर्णय क्रमांक - व्हीपीएम-२६१०/प्र.क्र.१/पंरा-४, दिनांक १८ ऑगस्ट, २०१० च्या पर्यावरण संतुलित समृद्ध ग्राम योजनेमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे ग्राम पंचायतीच्या निवडीचे निकषाच्या आधारे शासनाने ठरवून दिलेल्या उद्दिष्टानुसार त्या- त्या जिल्ह्यातील संभाव्य लाभार्थी गावांची/ ग्रामपंचायतींची यादी तयार करून शासनास सादर करतील, असे करताना आदिवासी क्षेत्रातील गावे, पाडे, वाड्या अशा ठिकाणी सौर दिव्यांची विशेष आवश्यकता विचारात घेवून अशा भागातील ग्राम पंचायतींना प्राधान्य देण्यात यावे. या भागात जादा सौर दिव्यांसाठी राज्य शासनाच्या हिश्यापोटी जादा निधी आवश्यक असल्यास आदिवासी उपयोजनेतून उपलब्ध करण्यात येईल.

क) सदर योजना महाराष्ट्र ऊर्जा विकास प्राधिकरणाच्या दर करारपत्रावर असलेल्या एजन्सीकडून करून घेण्यात येईल. महाराष्ट्र ऊर्जा विकास प्राधिकरणाने जे दर करारपत्रक केलेले आहे, त्यामध्ये संबंधित उत्पादकाला पुरवठा, उभारणी, कार्यान्वयन व ५ वर्षासाठी देखभाल दुरुस्तीच्या अटीचा समावेश आहे. त्यानुसार संबंधित संस्थेने/ उत्पादकाने या सर्व बाबी स्थापन करून सदरचे सौर पथ दिवे संबंधित लाभधारक ग्रामपंचायतीमध्ये बसवून द्यावयाचे आहेत.

ड) या योजनेचे जिल्हा परिषद स्तरावरील संनियंत्रण उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्राम पंचायत) यांचेकडे राहिल. संबंधित जिल्ह्यासाठी सौरपथ दिवे उभारणीकरीता निवडण्यात आलेल्या एजन्सी कडून सौर पथ दिवे उभारणे, कार्यान्वयन आणि देखभाल दुरुस्ती याबाबतची संपूर्ण जबाबदारी उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्राम पंचायत) यांची राहिल. यासंदर्भात आवश्यकतेनुसार जिल्ह्यातील महाराष्ट्र ऊर्जा विकास प्राधिकरण (MEDA) अधिका-यांकडून आवश्यक तांत्रिक मार्गदर्शन/ सहाय्य घेण्यात यावे.

इ) प्रत्येक जिल्ह्यासाठी एजन्सी अंतिम झाल्यानंतर त्या जिल्ह्यासाठी मंजूर अनुदानाच्या (केंद्र + राज्य) ५०% रक्कम प्रथम जिल्हा परिषदेमार्फत संबंधित संस्थेस वितरीत करण्यात येईल. एजन्सीने उद्दिष्टानुसार सौर पथ दिवे उभारल्यानंतर त्या दिव्यांच्या यशस्वी कार्यान्वयनाची खात्री करून मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी तसे प्रमाणपत्र शासनास सादर केल्यानंतर अनुदानाची उर्वरित ५० % रक्कम वितरीत करण्यात येईल.

ई) सौर पथ दिवे उभारणीच्या एकूण उर्वरित खर्चातील ग्राम पंचायतीच्या हिशूबाची रक्कम ग्राम पंचायत स्वतः संबंधित एजन्सीस १३ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार मिळणा-या केंद्रिय निधीतून, बी.आर.जी.एफ.च्या निधीतून अथवा त्यांना उपलब्ध इतर स्वनिधीतून अदा करेल.

हा शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या सहमतीने व वित्त विभागाच्या अनौ.सं. क्र ४३४/१०/अर्थ-१७, दि.१८/६/१० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर संगणक सांकेतांक क्रमांक- २०१०१०२७१९४४५३००१ वर उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(दि. ग. मोरे)

उप सचिव ,महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) महालेखापाल (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र-१/२ मुंबई/नागपूर,
- २) महालेखापाल (लेखा अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१/२ मुंबई/नागपूर,

- ३) मा.मंत्री (ग्रा.वि.वि.) यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मा.राज्यमंत्री (ग्रा.वि.वि.) यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय, मुंबई,
- ५) संचालक, लेखा व कोषागारे, नवीन प्रशासन भवन, मुंबई,
- ६) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ७) निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ८) सचिव (ग्रा.वि. व पंरा.) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
- ९) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १०) ग्राम विकास विभागातील सर्व कार्यासने, मंत्रालय, मुंबई,
- ११) विभागीय आयुक्त (सर्व),
- १२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व) ,
- १३) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व),
- १४) नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १५) वित्त विभाग (का.अर्थोपाय/ अर्थ-१७),मंत्रालय, मुंबई,
- १६) निवड नस्ती पंरा-९.